

- **Husk at** innlegg må signeres med fullt navn, og husk å oppgi adresse og telefonnummer.
- **Redaksjonen** forbeholder seg rett til å forkorte. Innlegg som er sendt til andre aviser, blir vanligvis ikke benyttet.
- **Innsendte** manus blir ikke returnert.
- **Vårt Land** betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i Vårt Lands eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med. Stoffet kan også gjøres tilgjengelig på Vårt Lands internettsider.

«Vi hører ikke noen skrik om at det ikke er penger i kassen til 'ledende biskop'»

Rolf Østrem

skolegudstjenester

Følsom fritaksrett

Tenk om rektorer i offentlige skoler la seg i selen – eller ble pålagt å arrangere en vakker tilstelning der alle elevene kunne samles før de forlot hverandre før påske-, jule- eller sommerferien? Hvorfor kan vi ikke alle enes om at målet bør være å unngå splittelse av elevene rett før høytider og ferier?

Det er godt at Kristin Gunleiksrud nå presiserer at skolegudstjenester ikke er noe alle kan være med på (tirsdagens Vårt Land) og at hun ikke ønsker å tilpasse dem for å tekkes alle. Det er synd at hun i liten grad svarer på spørsmålene jeg stilte i forrige innlegg. Stigmatiseringen som oppstår når en fellesskole til stadighet arrangerer noe i skoletida som utløser en fritaksrett noen elever og foreldre gjentakende ganger må ta stilling til, ser ut til ikke å bli tatt på alvor.

At sokneprest Jarle Veland (VL 18. november) mener at jeg skal ha brutt grensen for anstendig argumentasjon ved å påpeke denne stigmatiseringen av minoritetslever forteller en del om hans evne til empati. Han mener mitt innlegg oser av «følelsesladde ord».

Da jeg forstår at mange kristne ikke forventer noe annet fra Human-Etisk Forbund enn stadig og irriterende problematisering rundt skolegudstjenester, lar jeg derfor ordet gå til byråkratene i Kunnskapsdepartementet. De blir sjelden beskyldt for føleri. De sier følgende om KRL-dommen fra Den europeiske Menneskerettighetsdomstolen, i rundskriv F-15-07, nylig gjentatt av Utdannings-

Jens Brun-Pedersen mener at de som vil skal melde seg på skolegudstjenester fremfor at noen må melde seg av.

direktoratet i forbindelse med skolegudstjenester:

«Dommen omtaler også deltakelse i religiøse aktiviteter (bønn, salmesang, gudstjenester og lignende) og uttrykker bekymring, spesielt for de yngste elevene. Departementet ber derfor skolene være spesielt aktsomme overfor de laveste klassetrinnene». Er denne påminnelsen også emosjonell, sokneprest Veland?

«Bør skolen kutte ut alle de aktiviteter som ikke alle andre kan være med på?», spør Gunleiksrud og peker på kjernen av problemet. Nei, men de bør kutte institusjonaliserte og rituelle tradisjoner med å føre barn inn i rom der religi-

øsutøvelse utføres i skoletida, etter vår mening. Skolen er heller ikke et sted for kollektiv fremførelse av bønn eller trosbekjennelser. Slik det ikke er på fellesskoler i siviliserte land vi sammenligner oss med.

Livssyn er et følsomt område, trolig mer enn hva partipolitikk er. Det bør bli like utenkelig at et utvalgt trossamfunn stadig har mulighet til trospåvirkning i skoletida som at Arbeiderpartiet til stadighet skulle ha besøk av elever i skoletida med den begrunnelsen at partiet har en viktig rolle som kulturbærer og tradisjonsformidler.

Hva da med fritaksretten? Jeg kan røpe at de fleste minoritetsforeldre (inkludert meg selv) ikke ønsker å nekte sine barn å gå til gudstjeneste når deres kompiser skal dit. Problemet blir ikke mindre av den grunn. Hvis mine meningsmotstandere er utstyrt med en smule empati, vil de forstå at det er lite verdig at en offentlig skole setter oss i en slik ubehagelig

«Jeg kan røpe at de fleste minoritetsforeldre ikke ønsker å nekte sine barn å gå til gudstjeneste når deres kompiser skal dit»

situasjon flere ganger i året. Mange av oss ønsker av anstendighetsgrunner ikke

å benytte oss av fritaksretten. Det problemet skolen kirken og skolen påfører oss ligger nettopp der.

Jeg minner igjen om skolens formålsparagraf som sier: «Alle former for diskriminering skal motarbeidast». En praksis som den vi diskuterer, er i høyeste grad en diskriminering av – også kristne, som ikke tilhører den lutherske kirken her til lands.

Sokneprest Veland bruker flertallsargumentet for å fortsette med skolegudstjenester og røper dermed at han neppe har fått med seg menneskerettighetenes intensjon om minoritetsbeskyttelse. Hvordan vil Veland tolke at Strasbourgdomstolen nylig krevde at Italia må fjerne krusifikser fra klasserommene hvis det er flertallets tradisjoner som skal følges?

Jeg forstår at det er vondt å miste privilegier, men det hadde vært mer redelig om han sa rett ut at menneskerettighetenes intensjoner på dette punktet ikke bør følges selv om de er ratifisert av Norge.

Kan vi likevel i mellomtida enes om en ordning med at skolene heretter krever at foreldre som ønsker gudstjenester i skoletida for deres barn melder dem på – i stedet for at minoritetsforeldre eventuelt må melde dem av?

Jens Brun-Pedersen, pressesjef, Human-Etisk Forbund

klima

Korseth tar feil

Svenn Korseth har ikke tiltro til verdens klimaforskere slik de uttrykker seg i rapportene fra FN's klimapanel IPCC. Han bruker blant annet en gammel diskusjon om «hockeykølla» for å illustrere sine meninger.

Da IPCC skrev sine rapporter i 2001, ble det gitt stor plass til en rekonstruksjon av Mann og andre av temperatur på nordlige halvkule siste 1000 år. Dette fordi denne rekonstruksjonen – som viste et forløp som en liggende hockeykølle med sterk temperaturstigning den siste tiden – var den mest omfattende til da. Siden er det kommet til mange nye rekonstruksjoner. Disse blir diskutert i rapportene fra 2007. De gir ulike svar, spesielt for de første hundreårene, noe som tyder på stor usikkerhet. Den nye

kunnskapen fikk IPCC til å dempe sine konklusjoner fra 2001 om hvor varme de siste tiårene har vært i forhold til varme tiårsperioder under den varme middelalderperioden. Forskningen har vist at vi ikke med sikkerhet vet hvor varmt det var på denne tiden.

Tar en et gjennomsnitt av de ulike rekonstruksjonene, får en et forløp som ligner på hockeykølla. Dette tyder på at denne rekonstruksjonen fortsatt må regnes med.

Korseth gjør et nummer av at IPCCs rapporter fra 1995 ikke med tilstrekkelig sikkerhet kunne påvise at klimaendringene fram til da hadde sin hovedårsak i menneskers klimautslipp. I 2007 slo IPCC fast at vi nå vet dette med stor sannsynlighet. Årsaken er igjen at fors-

kning i mellomtiden gir overbevisende belegg for en slik konklusjon.

Til sist peker Korseth på nytt arbeid fra Henrik Svensmark publisert i 2007 og 2009. Det er mulig Svensmark peker på en nytt pådriv på klimaet som vi ikke har visst om og som styres av variasjoner i partikkelstråling fra verdensrommet. Men målinger av slik stråling viser ikke langsiktige endringer de siste tiårene. Derfor kan ikke et slikt pådriv forklare den globale oppvarmingen i denne perioden.

Det er en logisk feilslutning å tro at Svensmarks forskning rokker med kunnskapen om andre pådriv, som økt drivhuseffekt på grunn av menneskers utslipp av klimagasser. Ulike pådriv kan utmerket godt påvirke klimaet på samme tid. Men

pådriv fra økt drivhuseffekt er betydelig større i tallverdi enn mulige pådriv fra sola og forventes å være dominerende i tiden som kommer.

Hovedproblemet med å forklare observerte klimavariasjoner med variasjoner i solaktivitet (som bl.a. kontrollerer kosmisk stråling) er at dette gir altfor store verdier for klodens klimafølsomhet for ytre pådriv på klimasystemet. Større følsomhet vil gi større global oppvarming enn i IPCCs anslag.

Sigbjørn Grønås, professor i meteorologi, Geofysisk institutt, Universitetet i Bergen